

# Verksamhetsrapport

## för Produkt och Avfallsgruppen (PA-gruppen) 2005

### 1 SAMMANFATTNING – ÅRETS VIKTIGASTE RESULTAT

Under år 2005 lade PA-gruppen en hel del arbete i definiering av gruppens roll m.h.t. det nya Nordiska Miljöhandlingsprogrammet 2006-2008, samt i omorganisering i fortsättning av detta. Syftet var att säkra att gruppens arbete i programperioden kommer främst att handla om uppföljning av programmets aktuella målsättningar. En 3-årig handlingsplan för gruppen utarbetas just nu för att göra arbetet ännu mer målmedvetet.

PA-gruppens arbete med elektronisk avfall gav viktiga resultat under året, delvis genom ett projekt om finansiell garanti för EE-produkter och delvis efter en Europeisk workshop om behandling av EE-avfall, vilken hölls i Norge den 30/8-1/9 i samarbete med Belgien och Holland. Under workshopen lyckades det att etablera en gemensam förståelse kring de tekniska behandlingskraven i WEEE-direktivet. Alla länderna bör implementera direktivets krav, och det ger stora synergieffekter att genomföra sådana utredningar gemensamt. Samtidig kommer resultaten av projektet att presenteras för EU-Kommissionen, samt för andra länder som ett förebild för deras arbete. Genom detta bidrar de nordiska länderna till att säkra miljöanpassade goda lösningar för behandling av elektronisk avfall på europeisk nivå.

Som tidigare har arbetet med BAT (Best Available Techniques) varit en väsentlig del av PA-gruppens aktiviteter. Under 2005 sattes fokus bl.a. på fordonsverkstäder och fordonstvättar, och i slutet av året förelåg ett nordiskt inspel till revidering av EIPPCB's "BAT Reference" dokument (BREF) om järn och stål. Inspel till revidering av BREF-er är ett exempel på hur Norden kan aktivt bidra till en miljöanpassad utveckling på internationell nivå, eftersom BREF-dokumentet har en stor effekt på industrins utveckling framöver.

PA-gruppens Deponeringsgrupp har under året arbetat med tre olika projekt i koppling till genomförandet av EUs direktiv om deponering av avfall. Projekten tar upp problem som de nordiska länderna är upptagen av i koppling till implementering av direktivet, bl.a. ang. kriterier för monolitisk avfall. En gemensam satsning på området sparar mycket resurser jämfört med om enskilda länder måste ta ställning var för sig. Samtidigt är det positivt att de nordiska länderna har en gemensam uppfattning, eftersom avfallsbranschen ofta sträcker sig på tvärs av landgränser. De olika länderna har också lärt sig en hel del av varandras genomföring av direktivet, och flera av projekten ger kunskap som ger nytta för EU-Kommissionen i koppling till implementering av direktivet på europeisk nivå.

Under sommaren lancerade PA-gruppen en interaktiv web med idéer för arbetet med Lokal Agenda 21. Webben finns på sidan [www.alta.is/LA21](http://www.alta.is/LA21). Där finns det samtliga idéer från idéhäftet som publicerades i 2004. Dessutom kann registrerade användare av webben lägga in nya idéer.

Under året genomförde PA-gruppen ett projekt om miljöstyrningssystem i nordiska småföretag. Detta kommer dock först att avrapporteras i början av år 2006.

## **2 UPPFYLLELSE AV MHP'S MÅL, AKTIVITETER OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT**

PA-gruppens arbete tog under året 2005 utgångspunkt i det nya Nordiska miljö-handlingsprogrammet 2005-2008 (MHP). I början av året igångsatte PA-gruppen arbete med att definiera gruppens roll m.h.t. MHP, samt ett första förslag om hur dessa uppgifter kunde förankras i undergrupper. I fortsättning av detta omorganiserade gruppen sin undergruppstruktur, vilket resulterade i att antal undergrupper minskades från 14 till 7. I tillägg finns det nu 3 kompetensnätverk. M.h.t. detta kan man först förvänta betydelsefulla bidrag till uppföljningen av MHP under 2007, också för att de flesta projekten som igångsattes 2005 kommer först att slutföras 2006.

Projektet "2005.1.9 Finansiell garanti for EE-produkter" ses som ett viktigt bidrag till uppföljning av mål 4.2.2 om "Indspil til EU's arbejde med en helhedsstrategi for forebyggelse og genanvendelse af affald samt andre affaldsrelaterede EU-regler". Samme gælder gruppens Europeiska workshop om behandling av EE-avfall (2005.2.13), vilken hölls i Norge den 30/8-1/9 2005 i samarbete med Belgien och Holland. (Jf. också sammanfattningen ovan).

Bland övriga målsättningar i MHP som PA-gruppen fokuserade på i 2005 är mål 4.2.3. om "arbejdet for at reducere risici ved kemikalier i produkter og affald samt at standse brug af problematiske kemikalier i produkter". Projektet "2005.1.1 Pollutant Release and Transfer Register (PRTR), Scoping study on Products" kommer att bidra till detta när slutfört i 2006. Detta har också koppling till mål 4.2.12. om "forslag til initiativer, som sikrer at brugerne, beslutningstagerne og producenterne får større miljøkompetence og adgang til miljørelateret information om varernes indhold, miljøpåvirkning og anvendelse".

PA-gruppen kör flera projekt om BAT, vilka bör ses som viktiga bidrag till uppföljning av mål 4.2.7 om "aktiviteter omkring Lokal Agenda 21, miljøledelse og bedste tilgængelige teknologi (BAT)", samt mål 4.2.9 om "Viden om udslipsstandarder og rene og mere ressourceeffektive teknologier".

En översikt över PA-gruppens (och NMRIPP-gruppens) projekt och deras koppling till MHP's mål, aktiviteter och förväntade resultat finns i Bilaga 1.

## **3 GRUPPENS KONKRETA INSPEL TILL ÄK-M OCH MR-M MÖTEN**

Efter anmodning från MR-M och ÄK-M under hösten 2004 har PA-gruppen arbetat med mål för redusering av farliga ämnen i Baselkonventionen. Gruppen stod för ett expertmöte kring detta i Oslo den 12 april 2005. Resultat av detta skickades in till NMR-sekretariatet under hösten för sedan att vidarebefordras till ÄK-M.

## **4 GRUPPENS KONKRETA INSPEL TILL INTERNATIONELLA FÖRHANDLINGAR**

Under PA-gruppens Europeiska workshop om behandling av EE-avfall (2005.2.13) den 30/8-1/9 2005 lyckades det att etablera en gemensam förståelse kring de tekniska behandlingskraven i Annex II i WEEE-direktivet. Resultaten kommer att användas inför den tekniska kommittén (TAC) på området. Projektet "2005.1.9 Finansiell garanti for EE-produkter" kan också användas direkte i EU-arbetet med WEEE.

PA-gruppens arbete med revidering av BREF för järn och stål är ett direkt inspel till EIPPCB-arbetet. Resultat från PA-gruppens arbete med detta var klart i slutet av året. Tajming av det nordiska samarbetet kring BREF beslutas m.h.t. agendan för BREV-revideringar på europeisk nivå.

I tillägg till detta har PA-gruppens aktiva deltagande i det europeiska arbetet med horisontala standarder för slam, bioavfall och jord, därmed Dansk Standards roll som sekretariat, varit ett viktigt inspel till internationella förhandlingar under året.

I slutet av året beslutade PA-gruppen att stödja ett projekt kring riktlinjer för Cost Benefit Analyser. Detta förväntas att ha en stor relevans på internationell nivå.

## **5 INFORMATIONSVERKSAMHET**

PA-gruppen lägger vikt på att kunskap och resultat från gruppens aktiviteter sprids till relevanta målgrupper på ett så effektivt sätt som möjligt. Under år 2005 var gruppens informationsverksamhet främst i form av publicering av TemaNord-rapporter, vilka i ökad grad publiceras endast elektroniskt. Följande rapporter publicerades under året:

1. TemaNord 2005:535: Cordless Power Tools in the Nordic Countries
2. TemaNord 2005:530: Survey of Special Waste Fractions in the Nordic Countries: Legislation, Logistics, Quantities, Treatment and Disposal
3. TemaNord 2005:529: Emission Measurements During Incineration of Waste Containing Bromine
4. TemaNord 2005:528: Beste tilgjengelige teknikker for fiskeoppdrett i Norden

Fler rapporter skickades till publicering under december månad og kommer att tas med i årsrapporteringen för 2006. I tillägg till detta har PA-gruppen under år 2004 och 2005 lanserat tre infosidor/databaser på webben; om LCA ([www.norLCA.org](http://www.norLCA.org)), avfallsfrågor ([www.nordic-waste.info](http://www.nordic-waste.info)) och Lokal Agenda 21 ([www.alta.is/la21](http://www.alta.is/la21)).

## **6 SAMARBETE MED ÖVRIGA GRUPPER OCH SEKTORER**

PA-gruppen är uppmärksam på att genomförande av hållbar produktion och konsumtion förutsätter samarbete med andra sektorer, till exempel närings-, konsument- och ekonomisektorerna. Sedan i början av år 2002 har PA-gruppen haft ett nära samarbete med NMRIPP-gruppen som har en ledande roll vad gäller detta. De två grupperna har ett gemensamt sekretariat. Utöver detta har PA-gruppen under året 2004 deltagit i följande samarbetsaktiviteter:

PA-gruppen samarbetar med Styrgruppen för den nordiska miljöstrategin för jord- och skogsbruk kring ett projekt om kartläggning av klosettvattnet.

PA-gruppen administrerar ett projekt om "Demolition and PCB in building constructions" med stöd från Bygg&boligsektorn, samt från miljösektorn iövrigt genom ett bidrag från AU.

Mervärdet i ett samarbete med övriga grupper och sektorer ligger generellt i de övriga aktörernas bidrag inom områden som inte direkt och enbart rör produkt- och avfallsfrågor. Inga specifika problem har förekommit i ett sådant samarbete enligt PA-gruppens erfarenheter. Samarbetets fördelar och nackdelar övervägs för vart enskilt tillfälle.

## **7 PROJEKTKATALOG**

Det hänvisas till den samlade projektkatalog på gruppens hemsida; <http://norden.org/miljoe/pa/sk/index.asp>. Projekten beskrivs med relevant information under "projektverksamhet". I 2006 kommer katalogen att ersättas av en sökbar projektdatabas. Största delen av PA-gruppens projekt har redan lagts in i denna.

## 8 GRUPPENS SAMMANSÄTTNING

PA-gruppens medlemmar den 31 december 2005:

Jacob P. Joensen, Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Färöarna, ordförande  
Ari Nissinen, Finlands Miljöcentral, Finland  
Bror Johansson, Ålands Landskapsregering, Åland  
Helgi Jensson, Miljö- och livsmedelsverket, Island  
Jenny Sandahl, Naturvårdsverket, Sverige  
Jette Skaarup Justesen, Miljøstyrelsen, Danmark  
Juhani Puolanne, Finlands Miljöcentral, Finland  
Pål Spillum, Statens forurensningstilsyn, Norge  
Per Ravn Hermansen, Direktoratet for miljø og natur, Grönland  
Sigurbjörg Sæmundsdóttir, Miljöministeriet, Island  
Trond Espen Haug, Miljøverndepartementet, Norge

Stefán Gíslason, Environice, Island, sekreterare

Det hänvisas till gruppens hemsida ang. gruppens mandat.

PA-gruppen höll tre möten under 2005; i Köpenhamn den 21 januari, i Bastö på Åland den 26-27 maj och i Saariselkä, Finland den 8-9 september.

Den 31 december 2005 efter omorganisering m.h.t. det nya MHP hade PA-gruppen 7 undergrupper. I tillägg fanns det 3 kompetensnätverk som kan aktiveras efter behov. Gruppernas sammansättning och mandat redovisas på PA-gruppens hemsida under "Undergrupper". Undergruppernas mandater finns också på undergruppsidorna, men i slutet av året var tre av dessa fortfarande under revidering m.h.t. den nya strukturen.

## 9 EKONOMISK REDOVISNING

**Tabell 1. Översikt över medel till rådighet 2005**

| Beviljningsmyndighet                  | DKK              |
|---------------------------------------|------------------|
| NMRS miljö (ÅK-M)                     | 3.800.000        |
| NMRS miljö (AU för PRTR)              | 288.000          |
| Överfört fria medel från år 2004      | 627.490          |
| <b>Sum (medel till rådighet 2005)</b> | <b>4.715.490</b> |

**Tabell 2. Översikt över medel till projekt/aktivitet 2005**

| <b>Projekt/aktivitet</b>                          | <b>Medel till rådgivning 2005</b> | <b>Kontrakt-bundna medel 2005 + inte utbetalda kontrakt-bundna medel 2004</b> | <b>Inte kontrakt-bundna medel pr. 31.12.2005</b> | <b>Kommentar</b> |
|---------------------------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|------------------|
| Miljöhänsyn & -kriterier i 'ekologiska' byggproj. |                                   | 397.000                                                                       |                                                  | Slutf. 2006      |
| Beregning af effektfaktorer for toksisitet        |                                   | 62.511                                                                        |                                                  | I slutfas        |
| NorLCA                                            | 140.000                           | 489.846                                                                       |                                                  | 3 år             |
| Demolition and PCB in building constructions      |                                   | 118.940                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| BAT i fiskodling (kortversioner)                  | 50.000                            | 186.611                                                                       |                                                  |                  |
| BAT i biltvätt, bilverkstad och bensinstationer   |                                   |                                                                               | 450.000                                          | Omfördelt        |
| BAT i småbåtshamnar, översättning                 |                                   | 78.506                                                                        |                                                  |                  |
| LA21 idéverkstäder                                |                                   |                                                                               | -113                                             | Slutfört         |
| LA21-idéwebsida                                   |                                   |                                                                               | -786                                             | Slutfört         |
| BAT i fiskeskepp                                  |                                   | 17.136                                                                        |                                                  | I slutfas        |
| Revidering av BREF för järn och stål              |                                   | 365.000                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| BAT i fiskeskepp - översättning av broschyr       | 45.000                            | 45.000                                                                        |                                                  | I slutfas        |
| BAT i fordonsverkstäder                           | 315.000                           | 191.578                                                                       |                                                  | Slut mars 06     |
| BAT i fordonstvätter                              | 300.000                           | 300.000                                                                       |                                                  | Slut mars 06     |
| Forprojekt om miljøledelsessystem for SMEs        | 250.000                           | 250.000                                                                       |                                                  | Slut feb 06      |
| BAT i småbåtshamnar, tryckning och distrib.       | 300.000                           | 300.000                                                                       |                                                  | Slut mars 06     |
| Avfallskarakterisering                            |                                   | 300.000                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| Seminar om bæredygtig deponering                  |                                   |                                                                               | 5.720                                            | Slutfört         |
| Hantering och bedömning av lakvatten              |                                   | 110.542                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| Nordisk samordning af viden om affald             |                                   |                                                                               | 3.249                                            | Slutfört         |
| Sekretariat för horizontale standarder            | 150.000                           |                                                                               | 12.440                                           | Slutfört         |
| Kriterier för deponering av monolitiskt avfall    |                                   | 365.169                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| Horisontal standardisering                        |                                   | 86.000                                                                        |                                                  | I slutfas        |
| Skogsgödning med avloppsslam                      |                                   |                                                                               | -728                                             | Slutfört         |
| Indhold af protozoer i slam                       |                                   | 38.463                                                                        |                                                  | Slut feb 06      |
| Kartläggning av klosettavfallet (samarbetsproj)   |                                   | 100.000                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| Håndteringsmetoder for org. dagrenovation         |                                   | 350.067                                                                       |                                                  | I slutfas        |
| Cadmium i batterier                               |                                   | 142.235                                                                       |                                                  | Ekon. slutr.     |
| When do waste cease to be waste                   |                                   |                                                                               | 11.138                                           | Slutfört         |
| Finansiell garanti for EE-produkter               | 320.000                           |                                                                               | 13.194                                           | Slutfört         |
| Nordic-waste.info - tværgående analyser           | 95.000                            | 31.381                                                                        |                                                  | 2005-2006        |
| PRTR – Scoping Study on Products                  | 440.000                           | 234.339                                                                       |                                                  |                  |
| Europeisk WS om behandling av EE-avfall           | 50.000                            |                                                                               | 20.498                                           | Slutfört         |
| Översätt. av RVF's syntesrapport på eng.          | 70.000                            | 70.000                                                                        |                                                  | I startfas       |
| Minimering av lukt från kompostering              | 490.000                           | 490.000                                                                       |                                                  | I startfas       |
| Retningslinjer for Cost-Benefit Analyser          | 568.950                           | 568.950                                                                       |                                                  | I startfas       |
|                                                   |                                   |                                                                               |                                                  |                  |
| Resekostnader för undergrupper                    | 500.000                           |                                                                               | 5.925                                            |                  |
| PA-gruppens sekretariat                           | 290.000                           |                                                                               | 6.474                                            |                  |
| Tryckkostnader                                    | 100.000                           |                                                                               | 42.055                                           |                  |
| Success historier - broschyr                      |                                   |                                                                               | 30.164                                           |                  |
|                                                   |                                   |                                                                               |                                                  |                  |
| Fria medel                                        | 241.540                           |                                                                               | <b>241.540</b>                                   |                  |
|                                                   |                                   |                                                                               |                                                  |                  |
| <b>Sum</b>                                        | <b>4.715.490</b>                  | <b>5.689.274</b>                                                              | <b>840.770</b>                                   |                  |

Fördelning på de tre pelarna 2005 var cirka:

Norden 60%

EU 30%

Närområdena 10%

**Tabell 3. Översikt över sekretariatsmedel 2005**

| Bruk av medel  | DKK            | Kommentar             |
|----------------|----------------|-----------------------|
| Lön            | 181.445        |                       |
| Resor          | 70.061         |                       |
| Administration | 32.020         |                       |
| Övrigt         | 0              |                       |
| <b>Total</b>   | <b>283.526</b> | <b>Budget 290.000</b> |

Borgarnes 2 februari 2006

Stefán Gíslason, sekreterare för PA-gruppen

# **Bilaga 1: Oversigt over målsætningerne i det nordiske Miljøhandlingsprogram 2005-08 Tema 4**

| <b>Overordnet målsætning: TEMA 4: Bæredygtig produktion og forbrug: At fremme en udvikling som bygger på bæredygtig produktion og konsumtion og frakobling af miljøbelastning fra økonomisk vækst. Hertil kommer nordiske indspil til udvikling og fremme af brugen af økonomiske styringsmidler, forebyggelse af mængden af affald og udslip af klimagasser, øget genanvendelse af affald, bedre miljøkundskab i befolkningen og i virksomhederne, bedre produktinformation samt fremme af grønne markeder og bæredygtig og renere teknologi.</b> |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| <b>Del-målsætning</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Konkrete initiativer</b>                                                                                                                       | <b>Konkrete projekter</b>                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Ansvarlig arbejdsgruppe(r)</b> |
| <b>4.1. Generelt</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 9.1 4.1.1. Norden vil satse på økonomisk effektivitet, miljøteknologi samt løsninger, som støtter social innovation og nye alternative løsninger. | Nordic guideline on cost-benefit analysis of management of waste and resources, 2005<br>Gröna marknader och renare teknologier, 2006                                                                                                                                              | PA<br>NMRIPP                      |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 9.2 4.1.3. Miljømæssig tilpasning af konsumtion og produktion.                                                                                    | Hushållsavfallets produktsammansättning, 2006                                                                                                                                                                                                                                     | PA                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                   | Optimal livstid av produkter, 2006<br>Pilotprosjekt for utvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, se 4.3.1                                                                                                                                 | PA                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 9.3 4.1.6. Ressourceeffektivitet, logistik og genanvendelse af materialer skal forbedres.                                                         | Hushållsavfallets produktsammansättning, se 4.1.3                                                                                                                                                                                                                                 | PA                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                   |
| <b>4.2. Renere produktion og affald:</b> At arbejde for at forebygge og mindske produktionens og konsumtionens negative påvirkning af miljøet samt bidrage til effektiv anvendelse af naturressourcerne gennem hele deres livscyklus.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 4.2.1. Der skal arbejdes med forholdet mellem affaldsproduktion og økonomisk vækst eventuelt eksemplificeret med udvalgte affaldsstrømme.         | Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1                                                                                                                                                                                                                               | PA                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 4.2.2. Indspil til EU's arbejde med en helhedsstrategi for forebyggelse og genanvendelse af affald samt andre affaldsrelaterede EU-regler.        | Finansiell garanti for EE-produkter, PA, 2005<br>Europeisk workshop om behandling av EE-avfall, PA, 2005                                                                                                                                                                          | PA                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                   | Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1<br>Minimering av lukt från kompostering av källsoreterat matavfall genom processoptimering, PA, 2005<br>Leachate treatment technology, PA, 2006<br>Definition af affald og produkt, PA, 2006<br>EE-salg på Internet, PA, 2006 | PA                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                |                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 4.2.3. Der vil blive arbejdet for at reducere risici ved kemikalier i produkter og affald samt at standse brug af problematiske kemikalier i produkter.                                                                                                                     | <b>Pollutant Release and Transfer Register (PRTR), Scoping study on Products, PA, 2005</b>     | <b>PA</b>        |
| 4.2.4. Samarbejdet mellem nordiske overvågningsmyndigheder af grænseoverskridende affaldstransporter skal videreføres.                                                                                                                                                      | <b>Transport av avfall – workshop, PA, 2006</b>                                                | <b>PA</b>        |
| 4.2.5. Opbygning af et nordisk netværk vedrørende livscyklus (NorLCA), som skal være et fysisk og elektronisk netværk for tværfaglig livscyklusviden og formidling, som indsamler og formidler eksempler.                                                                   | <b>NorLCA, PA, 2005, (fortsat fra 2003-2004)</b>                                               | <b>PA</b>        |
| 4.2.6. Inden for miljø-, konsument- og næringsområdet vil man samarbejde om integreret produktspolitik (IPP) samt bæredygtig produktion og konsumtion på internationalt og europæisk niveau med henblik på at komme med indspil til EU's IPP strategi.                      | <b>Optimal livstid av produkter, se 4.1.3</b>                                                  | <b>PA</b>        |
| 4.2.7. I arbejdet for at ændre produktions- og forbrugsmønstre vil man styrke og udvide aktiviteter omkring Lokal Agenda 21, miljøledelse og bedste tilgængelige teknologi (BAT) i Norden og nærområderne ved at udvikle en fælles vidensbase om gode Lokal Agenda 21idéer. | <b>Forprojekt om miljøledelsessystem for SMEs, PA, 2005</b>                                    | <b>PA</b>        |
|                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>BAT i fordonsverkstäder, PA, 2005</b><br><b>BAT i fordonstvättar, PA, 2005</b>              | <b>PA</b>        |
|                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>BAT i småbåtshamnar, PA, 2005, (fortsat fra 2004)</b>                                       | <b>PA</b>        |
| 4.2.8. Der arbejdes bl.a. med at opbygge kapacitet i nærområderne for bæredygtig produktion og forbrug med hensyn til lokale behov.                                                                                                                                         |                                                                                                | <b>PA/NMRIPP</b> |
| 4.2.9. Viden om udslipsstandarder og rene og mere ressourceeffektive teknologier samt videreudvikling og information om miljøledelsessystemer er vigtige nordiske opgaver.                                                                                                  | <b>Se alle PA-gruppens projekt under 4.2.7</b><br><b>Utsläpp från små skebbsvarv, PA, 2006</b> | <b>PA</b>        |
| 4.2.10. Der arbejdes for at prioritere miljøteknologi i forhold til EU's handlingsplan for miljøteknologi (ETAP).                                                                                                                                                           |                                                                                                | <b>PA/NMRIPP</b> |
| 4.2.11. I arbejdet for at udvikle og synliggøre gode, nordiske eksempler på bæredygtig produktion vil miljøkundskab blive forsøgt integreret i alle sektorer og i hele produktionskæden herunder produktudvikling.                                                          |                                                                                                | <b>PA/NMRIPP</b> |

|                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       |                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.2.12. Der vil blive udarbejdet forslag til initiativer, som sikrer at brugerne, beslutningstagerne og producenterne får større miljøkompetence og adgang til miljørelateret information om varernes indhold, miljøpåvirkning og anvendelse. | <b>PRTR, se 4..2.3</b>                                                                                                                                                                                                | <b>PA/NMRIPP</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.2.13. Resultaterne af arbejdet for renere produktion og produkter samt begrebet livscyklus vil blive brugt i samarbejdet med nærområderne og Rusland.                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                       | <b>PA/NMRIPP</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.2.15. For at reducere affaldsmængderne i havet, vil man arbejde for at kortlægge tiltag for skibsassald, inklusive incitament for indlevering af affald i havne.                                                                            | <b>Affald i havner og affaldshandlingsplan for havner, PA, 2005</b><br><b>Utsläpp från små skebbsvarv, se 4.2.9</b>                                                                                                   | <b>PA</b>        |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.2.16. Der vil blive arbejdet for at ændre holdninger samt for at gennemføre en harmonisering af det nordiske regelværk.                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                       | <b>NMRIPP/MØ</b> |
| <b>4.3. Grønne markeder og offentlig indkøb:</b> At stimulere til innovation og nytænkning med sigte på at mindske samfundets totale miljøbelastning og ressourceforbrug samt fremme næringslivets konkurrenceevne, grønne markeder og beskæftigelsen. | 4.3.1. Der vil blive arbejdet for, at den offentlige og private sektor tager miljøhensyn ved indkøb.                                                                                                                                          | <b>Pilotprosjekt for udvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, NMRIPP, 2005</b><br><b>Konferens om grøn offentlig upphandling, NMRIPP förberedning 2005, genomförande 2006</b> | <b>NMRIPP</b>    |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.3.2. Sammenstilning af fællesnordiske kriterier og et benchmarkingsystem for grønne indkøb.                                                                                                                                                 | <b>Pilotprosjekt for utvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, se 4.3.1</b>                                                                                                    | <b>NMRIPP</b>    |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.3.4. Der skal udarbejdes eksempler på "Best Practice" inden for miljøteknologi, som har bidraget til økonomisk udvikling.                                                                                                                   | <b>Gröna marknader och renare teknologier, se 4.1.1</b>                                                                                                                                                               | <b>NMRIPP/MØ</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                        | 4.3.5. De nordiske lande skal fortsætte med at støtte, udvikle samt sprede information om det fællesnordiske miljømærke Svanen.                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                       | <b>NMRIPP/MØ</b> |
| <b>4.4. Miljøøkonomi:</b> At skabe en økonomisk udvikling og værdiforøgelse som bygger på bæredygtig produktions- og forbrugsmønstre, hvor miljøbelastning er frakoblet økonomisk vækst.                                                               | 4.4.4. Udvikling af alternative muligheder for brug af økonomiske styringsmidler inden for områder som: affald, emballage og biologisk mangfoldighed.                                                                                         | <b>Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1</b>                                                                                                                                                            | <b>PA/MØ</b>     |